

Informasjon om ordning for SINTEF Teknisk Godkjenning av minirenseanlegg

Willy Røstum Thelin

Seniorforsker, *SINTEF Byggforsk, Vann og Miljø*

Avløpskonferansen 2016

Ås, 24.05.2016

Innhold

- Hva innebærer CE merking av byggevarer?
- SINTEF Teknisk Godkjenning
 - Hvilken rolle har SINTEF TG?
 - Nødvendig underlag for utstedelse av SINTEF Teknisk Godkjenning for minirenseanlegg
 - Status i forhold til revisjon av eksisterende godkjenninger for minirenseanlegg
 - Konsekvenser av EU-dom; C-100/13, 16. oktober 2014

CE merking

- Mange ulike oppfatninger av hva CE-merking innebærer
- *Byggevareforordningen* setter krav til at produkter der det finnes en harmonisert europeisk produktstandard må CE-merkes
 - Grunnlaget for CE-merking er typisk dokumentasjon av egenskaper ved innledende typeprøving i hht. krav i standard
 - CE-merket påføres av produsenten, og er produsentens bekreftelse på at produktegenskapene tilfredsstill minstekrav for omsetning
- *Byggevareforordningen* regulerer kun krav for omsetning
 - CE merket er ikke et sertifikat som bekrefter egnethet for bruk
 - Det er derfor ingen garanti for at et produkt som er CE-merket og lovlig kan omsettes i Europa er egnet for bruk her til lands.
- Bruken av byggevarer reguleres av nasjonalt lovverk
 - De ansvarlige for byggesak/(utslippstillatelse) må påse at byggevarens egenskaper og ytelse er oppfyller forskriftskravene.

Eksempel på at CE merket ikke dokumenterer at produktet er egnet for bruk

Stikkord	Kontraktsrett. Kjøpsrett. NS 8409.
Sammendrag	Boligutbygger fikk levert vinduer og dører fra norsk leverandør. For balkongdører ble det ønsket en løsning leverandøren ikke selv produserte eller forhandlet, men som han påtok seg å skaffe fra utenlandsk leverandør. Dørene viste seg dårlig egnet til prosjektet, men lagmannsretten fant at kjøper hadde fått tilgang til alt relevant informasjon og frifant leverandøren for mangelskravet.

SINTEF Teknisk Godkjenning

- Utstedes av SINTEF Byggforsk ved SINTEF Certification
- Produktdokumentasjon i form av SINTEF TG har to viktige hovedformål:
 - Godkjenningen er en 3. parts vurdering på at byggevaren tilfredsstillers krav til produktdokumentasjon i henhold til DOK.
 - I henhold til Byggevareforordningen må produkter som skal CE merkes ha slik merking med tilhørende ytelseserklæring på plass før TG kan utstedes
 - Underlaget for CE merkingen (typeprøvingsrapporter) kontrolleres mot krav i EN-standard.
 - Mange eksempler på at underlaget for CE merking ikke i hht. til standard
 - En SINTEF Teknisk Godkjenning (TG) angir i tillegg at en byggevare er vurdert å være egnet for bruk og tilfredsstillers krav i norsk lovverk for de bruksområder og betingelser som er angitt i godkjenningsdokumentet.
- I tillegg overvåkes kvaliteten i produksjonen gjennom overvåkende kontroll av bedriftens kvalitetssystem

Krav i hht. NS-EN 12566-3

- System 3 for vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser
 - Krav til innledende typeprøving for dokumentasjon av egenskaper: *vanntetthet, holdbarhet, bæreevne/mekanisk styrke, og renseeffekt.* For *utlekking og innhold av farlige forbindelser, samt brannegenskaper* henviser EN 12566-3 til krav i nasjonalt lovverk.
 - Innledende typeprøving skal utføres av kontrollorgan utpekt for Byggevareforordningen (forordning (EU) nr. 305/2011).
 - Produsenten er ansvarlig å etablere, dokumentere og benytte kvalitetssystem for fremstillingen av produktet i henhold til kravene i EN 12566-3.

Øvrige krav i hht. NS-EN 12566-3

- Anleggene skal være utstyrt med alarm som indikerer driftsproblemer, som f.eks. elektrisk, mekanisk eller hydraulisk feil. Produsenten skal angi hvilke feil som detekteres ved alarm.
- Produsenten skal angi nødvendig slamtømmingsfrekvens.
- Krav relatert til anleggsutforming og praktisk bruk
 - Anleggene skal være produsert slik at de kan brukes på en forsvarlig og trygg måte, samt at uautorisert tilgang hindres.
 - Anleggsutformingen skal tillate tilgang til innløps og utløpsområder for å muliggjøre prøvetaking, slamtømming, renhold og vedlikehold.
 - Minirensenanlegget skal motstå belastningene som skyldes håndtering ved installasjon og bruk, inkludert vedlikehold og slamtømming.
 - Dimensjoner på innløp og utløp

Krav i norsk lovverk

- Forurensingsforskriftens § 12-8 setter krav til renseeffekt ved utslipp av sanitært avløpsvann til følsomt og normalt område
- *Forurensingsforskriftens § 12-13* setter krav til utforming og drift av rensesanlegg:
 - tilstrekkelig yteevne under gjeldende klimatiske forhold
 - Minirensesanlegg skal drives og vedlikeholdes i henhold til skriftlig drifts- og vedlikeholdsavtale, jf. vedlegg 2 punkt 2.3 til kapittel 11.
- §15-10 i *Veiledning til Byggteknisk forskrift* beskriver pre-akseptert ytelse for minirensesanlegg
- I § 4 og § 5 i DOK-forskriften stilles det krav til at språk i ytelseserklæring, manualer og sikkerhetsinformasjon skal være på norsk eller skandinavisk språk.

Krav i norsk lovverk, forts.

- I Vedlegg 1 i byggevareforordningen stilles det grunnleggende krav til hygiene, samt helse og miljø, med fokus på blant annet utslipp av farlige stoffer til vann og jord.
- I § 9-2 i Byggteknisk forskrift stilles det krav til innhold av helse- og miljøfarlige stoffer med vekt på prioriterte forbindelser, som utdypes nærmere i veiledningen til forskriften.
- §9-5 i Byggteknisk forskrift setter krav til avfallsbehandling.

Helse- og miljøvurdering

- Alle produkter med TG skal helse- og miljøvurderes
- Omfatter vurdering av:
 - Innhold av uønskete kjemiske forbindelser i byggeproduktet
 - Utslipp av uønskete kjemiske forbindelser fra byggeproduktet til jord og vann
 - Avfallsbehandling
- Vurderingen tar vi utgangspunkt i eksisterende lovgivning og forskrifter, blant annet:
 - Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift)
 - Forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (Byggevareforordningen tatt inn i norsk rett)
 - Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensnig av kjemikalier (REACH-forskriften)
 - Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (Avfallsforskriften)

Overvåkende kontroll

- For SINTEF Teknisk Godkjenning er det generelt krav om at produsenten skal ha et kvalitetssystem og at det utføres overvåkende kontroll
 - det gjennomføres overvåkende kontroll for å **dokumentere at kontrollplaner etterleves**
 - Omfanget av den overvåkende kontrollen beskrives i kontrollbeskrivelsen tilhørende den enkelte godkjenningen
 - Kravet til hyppighet på inspeksjonsbesøk fra SINTEF eller annet kontrollorgan differensieres ut fra hvorvidt produsenten har et sertifisert kvalitetssystem.
 - Det utføres førstegangsinspeksjon i forbindelse med utstedelse av TG
- Erfaring tilsier at slike kontroller er viktige da disse i enkelte tilfeller avdekker avvik i produksjonskontrollen eller produktet, hvilket også bevisstgjør produsenten hvordan kvalitetssystemet og kontrollplaner kan forbedres

Viktige vurderinger for bruk

- Hvor ofte må anleggene tømmes for slam?
 - Slamproduksjon kan dokumenteres under typeprøving, eller predikeres ved beregninger i henhold til dimensjoneringspraksis
 - MD finansierer et pågående prosjekt for 4 vannområder på Østlandet der spesifikk slamproduksjon for ulike anleggstyper undersøkes
- Hvilken behandlingsskapasitet har de ulike anleggsstørrelsene?
 - Alle størrelser som inngår i en TG må tilhøre samme produktserie!
 - Dette innebærer at tilsvarende dimensjoneringskriterier som den modellen som er typeprøvet må benyttes for samtlige størrelser som skal omfattes av godkjenningen
- Opprydning i bruk av antall "hus" og antall "pe"
 - Godkjenningsdokumentet vil angi behandlingsskapasiteten i antall pe til alle størrelser som inngår i en TG
 - Nødvendig antall pe må vurderes i den enkelte byggesak

Publisering og gyldighet

- Oversikt over gyldige godkjenninger publiseres på www.sintefcertification.no
- Utstedes for 5 år
- Utarbeides kontrakt med tilhørende kontrollbeskrivelse for hver godkjenning
- Revideres ved endringer i produkt eller betingelser for bruk
 - Godkjenningen kan trekkes umiddelbart dersom vilkårene for godkjenningen i henhold til kontrakten ikke bli opprettholdt

Status - revisjon av eksisterende TG'er

- Bakgrunn for revisjon av eksisterende godkjenninger
 - Brukere av godkjenningsdokumentene har etterspurt mer informasjon i godkjenningsdokumentet: Slamtømmingsbehov, hvilke konfigurasjoner og materialkvaliteter inngår, størrelser og behandlingsskapasitet, ++
 - Skjerping av krav til miljødokumentasjon
 - Absolutt krav at underlaget for CE-merking skal være i orden etter innføring av den Europeiske byggevareforordningen i DOK.
- Totalt 17 TG'er for minirensesanlegg:
 - 2 TG'er har godkjenningsdokument i hht. ny og forbedret mal
 - 11 TG'er vil gjennomgå 5-års revisjon i 2016
 - 2 TG'er vil ha ekstraordinær revisjon i 2016
 - 2 TG'er vil revideres i forbindelse med 5-års revisjon etter 2016.

EU- dom; C-100/13, 16. oktober 2014

Conclusion:

After the judgement of the European Court of Justice C-100/13 it is not allowed on national and local level to demand any other requirements for building products such as wastewater treatment plants than those stated in the harmonised standards.

Access to the European Single Market has to be accepted also for CE marked small wastewater treatment plants. Requirements for minimum volume, technical specifications like Imhoff, sludge return etc. are inadmissible as long as they are not included in the harmonised standard.

Additional requirements for minimal wastewater quality, intervals of sludge drainage, installation, operation and maintenance, that are not regulated in the harmonised EN 12566 series of standard can be specified nationally.

- 5 -

- SINTEF TG er en frivilling produktdokumentasjon
- TG-ordningen setter ingen krav til byggeproduktet utover krav i EN12566-3
- <http://www.sintefcertification.no> gir en oversikt over minirensesanlegg som har SINTEF TG